



Tjänsteskrivelse

Datum

2025-10-28

Vår referens

Linn Leonardsson
Förvaltningsjurist
linn.leonardsson@malmo.se

Remiss angående Remiss Justitiedepartementet - Ändring av permanent uppehållstillstånd för vissa utlänningar (SOU 2025:99)

ASN-2025-17186

Sammanfattning

Malmö stad har av Justitiedepartementet fått möjlighet att lämna synpunkter på betänkandet *Ändring av permanenta uppehållstillstånd för vissa utlänningar* (SOU 2025:99).

Förslag ges till förändring i lagstiftningen som innebär att permanenta uppehållstillstånd i vissa fall ska kunna återkallas och, i de fall förutsättningar, ersättas med tillfälliga uppehållstillstånd.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen delar inte utredningens slutsatser gällande de förslagna förändringarna. Arbetsmarknads- och socialförvaltningen ser särskilt problem vad gäller förutsebarheten för den enskilde samt avsaknaden av konsekvensanalys för såväl enskilda som för kommuner.

Förslag till beslut

Arbetsmarknads- och socialnämnden föreslås besluta

1. Arbetsmarknads- och socialnämnden godkänner förslaget till yttrande
2. Arbetsmarknads- och socialnämnden skickar yttrandet till kommunstyrelsen

Beslutsunderlag

- Ändring av permanent uppehållstillstånd för vissa utlänningar (SOU 2025:99)
- G-Tjänsteskrivelse - Justitiedepartementet - Ändring av permanent uppehållstillstånd för vissa utlänningar
- Förslag till yttrande - Remiss Justitiedepartementet - Ändring av permanent uppehållstillstånd för vissa utlänningar



Beslutsplanering

ASN beredning 2025-10-29

Arbetsmarknads- och socialnämndens arbetsutskott 2025-11-06

Arbetsmarknads- och socialnämnden 2025-11-20

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Ärendet

Justitiedepartementet har skickat betänkandet *Ändring av permanenta uppehållstillstånd för vissa utlänningar* (SOU 2025:9) på remiss som Malmö stad ges möjlighet att lämna synpunkter på.

Det genomförs för närvarande flera ändringar på migrationsrättens område och flertalet utredningar har redovisats under den senaste tiden. Bland dessa kan nämnas *Skärpta krav för svenskt medborgarskap* (SOU 2025:1), *Skärpta och tydligare krav på vandel för uppehållstillstånd* (SOU 2025:33) *Ett skärpt regelverk om utvisning på grund av brott* (SOU 2025:54) och *Skärpta villkor för anhöriginvandring* (SOU 2025:95).

I förevarande utredning föreslås att permanenta uppehållstillstånd ska återkallas för vissa grupper och i de fall förutsättningar finns ersättas med tidsbegränsade uppehållstillstånd.

De grupper som omfattas är utlänningar som har beviljats uppehållstillstånd såsom flyktingar, alternativt skyddsbehövande, vidarebosatta (kvotflyktingar), varaktigt bosatta i Sverige, synnerligen ömmande omständigheter, vid vissa verkställighetshinder samt personer som har beviljats uppehållstillstånd med stöd av den tillfälliga lagen eller gymnasielagen.

Detsamma gäller anhöriga till alla utlänningar som beviljats uppehållstillstånd på ovan nämnda grunder.

Undantag från att återkalla permanenta uppehållstillstånd ska göras för de fall synnerliga skäl talar emot det.

För det fall ett permanent uppehållstillstånd återkallas och utlänningen inte kan eller vill bli svensk medborgare samt det inte finns förutsättningar för utlänningen att beviljas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd aktualiseras frågan om utvisning.

Förändringen ska ske genom införandet av en ny lag, lag om återkallelse av uppehållstillstånd för vissa utlänningar samt en ny paragraf, 1 kap 1 a §, i utlänningslagen (2005:716) som reglerar att för det fall det finns avvikande



bestämmelser i den nya lagen i förhållande till utlänningslagen är det bestämmelserna i den nya lagen som gäller.

Utredningen föreslår även en ändring i studiestödslagen (1999:1395).

Den som beviljas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd efter att ett permanent uppehållstillstånd har återkallats enligt den särskilda lagen ska vara undantagen kravet på ett permanent uppehållstillstånd för rätt till studiestöd. De personer som berörs av lagändringen om återkallelse av permanenta uppehållstillstånd kommer därmed ha rätt till studiestöd i samma omfattning som idag.

Förändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2027.

Huvudregeln i svensk rätt, såväl som i europeisk rätt, är att gynnande förvaltningsrättsliga beslut inte kan ändras till den enskildes nackdel.

Detta framgår av förvaltningslagen.

Utredningen pekar dock på att det inte finns något hinder för att gynnande förvaltningsbeslut upphävs med stöd av senare tillkommen lagstiftning om den inte är uppenbart oförenlig med regeringsformen eller behäftad med någon annan grundläggande brist.

Utredningen påpekar vidare att retroaktiv lagstiftning i enlighet med vad som stadgas i Regeringsformen 10 kap 2 § som huvudregel ska undvikas men att tungt vägande skäl kan medge ett avsteg från huvudregeln.

Utredningens slutsats är därmed att det inte strider mot svensk grundlag eller mot Sveriges internationella åtaganden att införa en lagstiftning för återkallande av vissa permanenta uppehållstillstånd.

I utredningen redogörs för vilka konsekvenser förslaget kan få för olika myndigheter, bland annat Försäkringskassan. Detta eftersom flertalet förmåner som regleras i socialförsäkringsbalken är bosättningsbaserade och förutsätter uppehållstillstånd i Sverige.

Utredningen menar att förslagen kommer innebära konsekvenser för Försäkringskassans verksamhet. När permanenta uppehållstillstånd återkallas och ersätts med tillfälliga uppehållstillstånd kommer Försäkringskassan behöva bevaka, följa upp och pröva fler ärenden.

I utredningen uppmärksammas även att det kan finnas ett behov av informationsinsatser till de personer som berörs av lagändringarna. Hur detta ska ske bedöms vara lämpligt att överlåta till Migrationsverket att avgöra.



Av utredningen framkommer att det inte är möjligt att avgöra vilka framtida skatteintäkter eller kostnadsbesparingar för det allmänna som de föreslagna förändringarna kan komma att leda till.

Förändringarna bedöms leda till att öka incitamentet för personer inom den aktuella gruppen att bli självförsörjande.

Förvaltningens överväganden

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen är kritisk till att många utredningar som berör liknande områden genomförs och presenteras parallellt.

Att många förslag presenteras separat gör att förändringarna blir svårare att överblicka och inte ges möjlighet att bedömas som en helhet. Det innebär även att konsekvenserna av en utredning kan förändras på grund av förslag i en parallell utredning.

Konsekvenserna av föreslagna ändringar på migrationsområdet är på grund av ovanstående svåra att överblicka både för remissinstanser och för enskilda.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen anser att det inom migrationsområdet är viktigt med stabila villkor och förutsägbarhet. Förvaltningen efterfrågar en möjlighet att bedöma regeringens förslag på området som helhet samt att förändringar genomförs och planeras som en helhet, oaktat sakinnehållet i de föreslagna förändringarna.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen anser att det är viktigt att värna den förvaltningsrättsliga principen om gynnande besluts orubblighet.

Det medför stora konsekvenser för den enskilde att få ett permanent uppehållstillstånd indraget och oaktat eventuell möjlighet till medborgarskap eller tidsbegränsat uppehållstillstånd medför detta stor oro för den grupp som berörs.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen delar inte utredningens bedömning att det finns sådana tungt vägande skäl som torde krävas för en retroaktiv lagstiftning.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen ställer sig positiva till den föreslagna ändringen om regler i ändring i studiestödslagen (1999:135).

Om konsekvenser för kommunerna

I utredningens konsekvensanalys saknas en analys av vilka konsekvenser förslaget kan få för kommunerna. Det är en brist i utredningen då förslagen kommer att få påverkan för kommunerna.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen bedömer att förslagen kan leda till stress och oro för de personer som kan komma att omfattas av förändringarna.



Det kan i sammanhanget konstateras att Migrationsverket har i uppdrag att lämna information till enskilda och utredningen uttalar sig inte på vilket sätt detta ska ske.

Nuvarande informationsuppdrag som Migrationsverket har gällande återinvandring har främst inriktat sig till kommunerna för att kommunerna ska förmedla information till enskilda. Det är således inte osannolikt att kommunerna kommer behöva bistå Migrationsverket för att nå ut med information om förändringarna.

Även bistånd enligt socialtjänstlagen är till stor del bosättningsbaserat och de konsekvenser som utredningen förutspår blir aktuella hos Försäkringskassan torde även påverka handläggningen hos kommunerna.

Till detta kommer att kommunerna har det yttersta ansvaret för personer som vistas i kommunerna, oaktat deras uppehållsrättsliga status.

Mot denna bakgrund är det anmärkningsvärt att utredningen inte behandlar vilka konsekvenser lagändringarna kan få för kommunerna.

Om konsekvenser för barn

Mellan 9 000 och 16 800 barn i Sverige kan komma att påverkas av lagändringen. Det finns ingen specialreglering gällande barn utan i utredningen hänvisas till portalbestämmelsen om barnets bästa samt Sveriges internationella åtagande.

Det kan påpekas att redan för närvarande uppstår svåra bedömningar för socialtjänsten när barns uppehållstillstånd löper ut och av olika anledningar inte förlängs. Exempel på detta är i fall där barn bereds vård enligt Lagen om vård av unga (LVU).

I dessa fall kan det vara det bästa för barnet att fortsatt erbjudas den vård som har ansetts nödvändig för att ett barns hälsa och utveckling inte allvarligt ska komma att skadas.

Lagstiftaren har klargjort att utlänningslagen går före LVU och vården enligt LVU upphör således när ett barn utvisas. Det finns enligt utlänningslagens bestämmelser utrymme för att uppehållstillstånd ska kunna beviljas barn som bereds vård enligt LVU. Bestämmelsen tillämpas dock restriktivt.

Det kan inte uteslutas att barn som har haft permanenta uppehållstillstånd och bereds vård enligt LVU får dessa återkallade. Det medför komplicerade bedömningar och svårigheter för socialtjänsten att planera vården i fall där man inte vet huruvida ett barn ska utvisas.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen noterar att barn inte själva kan ansöka om medborgarskap utan är beroende av att deras vårdnadshavare gör detta.



Det är inte osannolikt att det förekommer barn, som enligt nuvarande lagstiftning uppfyller kraven för medborgarskap, som skulle få sina permanenta uppehållstillstånd återkallade vid eller efter sin 18-årsdag. Detta då de inte längre skulle uppfylla kraven för tillfälligt uppehållstillstånd eller medborgarskap oavsett vistelsetid eller anknytning till landet.

Det saknas även en analys av hur många barn som påverkas indirekt av lagstiftningen.

Det kan handla om barn som är svenska medborgare men där en eller båda föräldrarna enbart har permanenta uppehållstillstånd. Exempelvis, för det fall ett barn lever i ett hushåll som uppbär försörjningsstöd kan ett indraget uppehållstillstånd för en förälder få stora ekonomiska konsekvenser.

Särskilt i fall där föräldern utan rätt att vistas i Sverige bor kvar i hushållets gemensamma bostad

Om konsekvenser för jämställdhet

Utredningen pekar på att det finns en risk att det är en större andel kvinnor än män som inte är självförsörjande och därmed riskerar att inte ha rätt till ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för det fall deras permanenta uppehållstillstånd återkallas.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen delar denna bedömning och vill framhålla att det kan antas att det framför allt är ekonomiskt utsatta kvinnor samt kvinnor i utanförskap som riskerar utvisning till följd av att deras permanenta uppehållstillstånd återkallas.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen efterfrågar därför en djupare analys av hur de föreslagna lagförändringarna kan drabba kvinnor.

Om enskildas möjlighet till självförsörjande

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen delar utredningens bedömning att det är positivt om fler personer blir självförsörjande.

En del av förvaltningens arbete är att hjälpa personer att komma i arbete och bli självförsörjande.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen delar inte bedömningen att utredningens förslag ökar incitamenten för personer att bli självförsörjande.

Ansvariga

Daniel Mattsson Enhetschef

Truls Hallin Avdelningschef

Britt-Marie Pettersson Förvaltningschef